

Perekond Mänd *Pinus*

Reguleeritud mittekarantiinsed taimekahjustajad

I. SEENED ja MUNASSEENED

1. Punavöötaud

Dothistroma pini ja *D. septosporum*

D. pini ja ***D. septosporum*** on mikroskoopilised seened, mis tekitavad mändidel **punavöötaudi**. Punavöötaud põhjustab männiokaste varisemist, kasvu kiritsemist ja puu kuivamist. Peale männi võib kahjustada ka kuuski, seedreid, lehiseid, nulgusid ja ebatsuugasid.

Esimesed haigustunnused on näha vanematel okastel. Nakatunud okastele tekivad algul kollased, siis helepruunid laigud ja ristvöödid, mis muutuvad hiljem punaseks. Seejärel muutuvad okaste tipud punakaspruuniks. Okaste alused jäävad roheliseks. Kõige paremini on okastel sümptomid nähtavad juunis – juulis, seejärel võivad nakatunud okkad pudeneda ning puud omandavad tüüpilise „lõvilaka“ välimuse – oksa tippu jääb ainult sama aasta okaste tutt, ülejäänud okkad on pudenenud. Selline okaste pudenemine jätkub aasta-aastalt ning nõrgestab puid, aeglustades puidu kasvu ja võib lõpuks põhjustada puu surma.

Punavöötaud levib puult puule vihmapiiskadega, veepritsmetega. Võib levida putukatega ja tööriistadega. Pikemate vahemaade taha levib niiskete tuulte ja uduga. Oluline on levik nakatunud istutusmaterjaliga. Võib levida ka seemnepartiide hulka jäänud okkaprahiga.

Punavöötaudi poolt kahjustatud mägi-männid

Foto: Rein Drenkhan

Punavöötaudile iseloomulikud triibud okastel

Foto: USDA Forest Service, USA

Punavöötaudile iseloomulikud triibud okastel

Foto: The Food and Environment Research Agency, UK

Perekond Mänd *Pinus*

Reguleeritud mittekarantiinsed taimekahjustajad

II. SEENED ja MUNASSEENED

2. Pruunvöötaud

Lecanosticta acicola

(*Mycosphaerella dearnessii*)

Lecanosticta acicola on mikroskoopiline seen, mis tekitab mändidel **pruunvöötaudi**. Pruunvöötaud põhjustab okaste enneaegset varisemist, mille tõttu võivad aasta jooksul kuivada mõned oksad, hiljem terve puu.

Põhiliseks haigustunnuseks on suve lõpus või sügise alguses vanematele okastele tekkivad vaigused, umbes 3 mm suurused kollased laigud. Laigud muutuvad keskelt tumepruuniks, kuid jäävad kollase ääristusega. Laigud kasvavad ajapikku kokku ja kogu okas muutub pruuniks ning variseb enneaegselt oksalt. Palja silmaga vaadates erineb punavöötaudi kahjustus pruunvöötaudist vaid selle poolest, et pruunvöötaudi tekitatud laigud värvuvad kohe pruuniks, punavöötaudi puhul on laikudel ka punast.

Pruunvöötaudi kauglevik toimub nakatunud taimede istikute ja männiseemnetega kaasas olevate okaste tükkidega. Puult puule levib eelkõige vihmapiiskadega, kuid kleepuvad eosed saavad levida ka putukate ja metsandustehnikaga, eriti lõikeriistadega.

Pruunvöötaudile iseloomulikud pruuniks värvunud laigud männiokastel

Foto: EPPO

Pruunvöötaud hariliku männi istikul

Foto: A.G. Kais, USA

Pruunvöötaudile iseloomulikud pruuniks värvunud laigud mägimänni okastel

Foto: EPPO